

Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні циклової комісії
суспільно-гуманітарних дисциплін
протокол № 1 від 30.08.2024 р.
Голова циклової комісії

Вікторія ХИЖЕВСЬКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
ОК 2 КУЛЬТУРОЛОГІЯ	
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітньо-професійна програма	«Товарознавство та підприємництво»
Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус навчальної дисципліни	Нормативна
Форма навчання	Денна
Семестр	1
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	2/60
Мова викладання	Українська
Розробник	Тетяна БАРНА, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист, викладач культурології
Предмет вивчення навчальної дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є безпосередньо досліджуваний аспект культури, вивчення складових культури, її основних завдань, умов та причин її прояву та розвитку.
Мета навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Культурологія» є ознайомити студентів з фундаментальними досягненнями зарубіжної та української культури; показати значущість культури в життєдіяльності людини й соціальних груп, її роль у творчості та вдосконаленні особистості, гуманізації суспільних відносин; долучитися до скарбниці мудрості й досвіду, надбаних людством протягом тисячоліть.
	Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», а саме: Загальні компетентності: ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння

Компетентності, заплановані знання та вміння	історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні методи та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
	Спеціальні компетентності: не передбачені.
Заплановані результати навчання	Програмні результати навчання: РН1 Знати свої права, як члена суспільства, цінності громадянського суспільства, людини і громадянина України, верховенства права, прав і свобод.
Зміст дисципліни	<p>Змістовий модуль 1 «Світова культура»</p> <p>Тема 1. Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. Функції культури. Культура і цивілізації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет культурології як науки про культуру. Суть і сутність культури. 2. Методологічні підходи до вивчення поняття "культура". Функції культури. 3. Типи культури. Види культури. Форми культури. Концепції культури. 4. Розуміння культури як соціального процесу. Поняття "культура" і "цивілізація". Культурна єдність людини і природи. <p>Тема 2. Походження і головні етапи розвитку культури. Виникнення мистецтва. Первісна культура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Походження і головні етапи розвитку культури. 2. Філософські концепції культури: просвітницькі концепції, культурологічні школи, еволюційні концепції. 3. Генеза культури, мова культури. 4. Функції мистецтва. Види мистецтва. Походження мистецтва. 5. Особливості декоративно-прикладного та ужиткового мистецтва. Мігруючий сюжет, його особливості. 6. Первісна епоха та її місце в історії людства. 7. Натурфілософія як основа світосприйняття первісної людини. 8. Розвиток матеріальної культури та еволюція мистецтва у палеоліті, мезоліті, неоліті. Культура епохи бронзи і заліза. Найдавніші релігійні вірування (тотемізм, фетишизм, анімізм, магія). <p>Тема 3. Культура Стародавнього Сходу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стародавні цивілізації 4-3 тисячоліття до н.е. на територіях Передньої Азії: Вавилон, Шумер, Єгипет, Ассирія, Урарту та ін. 2. Вплив географічних чинників на процес зародження, становлення й розвиток цивілізацій. Шумено-Вавилонська культура та її особливості. Епос "Сказання про Гільгамеш". 3. Вавилонська архітектура та скульптура. 4. Особливості ассирійського образотворчого мистецтва. 5. Фінікійська культура. Розвиток географії та астрономії. Фінікійський алфавіт. 6. Культура Стародавнього Єгипту. Виникнення єгипетської держави і періодизація культури Стародавнього Єгипту. 7. Наукова думка: медицина, математика, астрономія. Писемність. Особливості світосприйняття стародавніх єгиптян: міфологія, архітектура, мистецтво. 8. Індійська культура. Культура Хараппи та культура "Рігведи". Повсякденне життя: касти, сім'я та мораль. Філософські

концепції індійської культури на базі наукових знань. Мистецтво Індії: його джерела і специфіка.

9. Культура Стародавнього Китаю. Періодизація культури.

Тема 4. Культура Античності.

1. Культура античного світу. Історико-культурний феномен античності: теоретичний чинник.
2. Етапи розвитку давньогрецької культури. Доісторична Греція і класична Еллада.
3. Зародження науки в Греції. Давньогрецька архітектура і пластичне мистецтво.
4. Виникнення театру. Драматургія. Комедія і трагедія. Піднесення і падіння давньогрецької культури.
5. Культура Стародавнього Риму. Періодизація культури.
6. Вплив християнства на подальший розвиток культури. Система виховання й освіти. Римський інженерний геній. Мистецтво.

Тема 5. Культура Середньовіччя. Культура Візантії.

1. Поняття "середні віки". Гуманісти та романтики про середні віки.
2. Християнство і культурний процес. Середньовічна культура Західної Європи.
3. Середньовічний тип міста та його культура. Діячі культури Середньовіччя:
4. Розвиток освіти. Середньовічні університети. Розвиток наук.
5. Романська література. Середньовічний епос: лицарська література, поезія вагантів.
6. Середньовічне західноєвропейське мистецтво. Романський стиль та готика, їх особливості. Середньовічна ікона. Середньовічна культура Візантії як своєрідний синтез культурних традицій греко-римського світу, християнства і елліністичного Сходу.
7. Візантійський тип культури: держава, церква, цивільне право, система освіти, наука. Візантійське мистецтво, його специфіка. Візантійська архітектура.
8. Рух іконоборців. Значення впливу візантійської культури на культури слов'янських народів.

Тема 6. Культура епохи Відродження.

1. Поняття Відродження. Культура Відродження — перехідна епоха в історії культури Західної і Центральної Європи від Середньовіччя до Нового часу.
2. Особливості культури епохи Відродження. Народження гуманізму.
3. Пошуки ідеалу соціальної справедливості й свободи. Утопічний соціалізм Томаса Мора, Томмазо Компанелли, їх вплив на розвиток літератури.
4. Наукові відкриття епохи Відродження: Христофор Колумб, Васко да Гама, Фернан Магеллан, Микола Коперник, Йоганн Кеплер, Йоган Гутенберг. Гуманізм Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарки, Джованні Боккаччо, Франсуа Рабле, Еразма Роттердамського та інших.
5. Гуманізм та Реформація. Ренесансне мистецтво. Італійський живопис та скульптура. Титани італійського відродження: Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело, Ботіччеллі, Тиціан, Тінторетто. Криза гуманістичних ідеалів. "Золоте століття" іспанського живопису

Тема 7. Культура Нового часу, Просвітництва.

1. Культура Реформації і Просвітництва. Поняття Реформації і

Просвітництва.

2. Діячі Реформації Ян Гус і Мартин Лютер. Література і епос епохи реформації (Д.Мільтон, Ф.Клопшток). С
3. тилі художньої культури: бароко і класицизм. Культура бароко. Стиль бароко.
4. Творчість італійського скульптора Л.Берніні. Живопис Д. Веласкеса, А.Дюрера, М.Караваджо, П.Рубенса.
5. Скульптура бароко, архітектура, рококо, класицизм. Т
6. еоретичні принципи класицизму в творчості Н.Буало. Драматургія Ж.Расіна і Ж.Мольєра.
7. Класицизм у живописі, скульптурі, архітектурі. Епоха Просвітництва.
8. Раціоналізм як джерело ідеології Просвітництва. Жан-Жак Руссо і Ш.-Л.Монтеск'є. Криза культури Нового часу.

Тема 8. Європейська культура XIX – XX ст.

1. Культура періоду розвитку вільної конкуренції. Промисловий переворот і урбанізація.
2. Розвиток класичного природознавства у науці. Філософські системи Г.Гегеля, Ф.Шелінга, І.Канта. Ідеологія лібералізму, його вплив на розвиток науки і культури.
3. Романтизм: причини появи та особливості у художній культурі. Творчість Ф.Шіллера і Й.В.Гете, Д.Байрон, В.Гюго, Е.Делакруа, Ф.Гойя, В.Скотта. Критичний реалізм: його особливості та недоліки. О. де Бальзак, Ч.Дікенс, Г.Флобер.
4. Живопис О.Ренуара, К.Моне, Е.Мане, Е.Дега та ін.
5. Постімпресіонізм. Натуралізм як течія в художній культурі. Модернізм як доба у культурі. Причини виникнення стилю модерн.
6. Стиль модерн - поєднання традицій східного і західного європейського мистецтва.
7. Модернізм в літературі та театрі. Основні течії модерністського мистецтва: кубізм, експресіонізм, дадаїзм, супрематизм, сюрреалізм, поп-арт. Модерн як архітектурний стиль.
8. Авангардистський живопис. Функціоналізм в архітектурі. Нові виражальні засоби в музиці.

Змістовий модуль 2 «Культура України»

Тема 9. Культура східних слов'ян.

1. Наукова база вивчення культури східних слов'ян. Основні етапи розвитку культури східних слов'ян.
2. Вірування та міфологія східнослов'янських племен. Трипільська культура, її особливості.
3. Особливості культурного процесу скіфського періоду. Черняхівська культура, її місце у культурному надбанні слов'ян.
4. Особливості праслов'янської писемності. "Велесова книга", її значення для розвитку культури киеворусичів.

Тема 10. Культура Київської Русі.

1. Культура Київської Русі - видатне явище світової середньовічної культури. Язичницька культура Київської Русі.
2. Запровадження християнства, його вплив на розвиток культури Київської Русі.
3. Взаємозв'язки культури Київської Русі з культурами інших народів - Візантії, Болгарії.
4. Володимир Великий, Ярослав Мудрий і культурний розвиток Київської Русі.

5. Діяльність митрополита Іларіона як просвітника, діяча культури. Писемність, літописи. Мислителі Київської Русі.
6. Книжна справа. Зародження і розвиток шкільної освіти. Наукові осередки. Література. Архітектура Київської Русі.
7. Образотворче мистецтво: іконопис, фреска, мозаїка, книжкова мініатюра.
8. Музичне мистецтво Київської Русі, нотне крюкове письмо.
9. Театральне мистецтво. Зв'язок культури Київської Русі з античністю.
10. Місце і роль культури Київської Русі у європейській культурі.

Тема 11. Українська культура XIV – XVII ст.

1. Україна наприкінці XIV - в першій половині XVст. Вплив культури Київської Русі на життя Литовського князівства.
2. Характерні особливості архітектури XIV ст. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.
3. Іконопис XIV - XV ст. Поділ України та розвиток культури.
4. Братства і розвиток культури. Роль братських шкіл у становленні освіти. Острозька слов'янс-греко-латинська академія.
5. Виникнення та розвиток друкарства в Україні. І.Федоров.
6. Внесок Києво-Могилянської академії у розвиток освіти України.
7. Особливості пісенно-поетичної творчості козацької доби. Петро Конашевич-Сагайдачний - видатний діяч України.
8. Книги Лаврської друкарні. Особливості реформаційного руху в Україні. Шкільний театр.
9. Особливості архітектури козацької доби.
10. Народні думи і пісні XVI - XVII ст. Культурологічна та просвітницька діяльність козацької старшини. Перші шкільні підручники. Колегії в Україні.

Тема 12. Українська культура XVIII - XIX ст.

1. Умови розвитку української культури другої половини XVII - XVIII ст. Феофан Прокопович - видатний діяч просвітництва і культури.
2. Козацькі літописи. "Українське" бароко. Григорій Сковорода - просвітител, філософ, поет. Т
3. Театральне мистецтво. Нові тенденції розвитку образотворчого мистецтва другої половини XVII - XVIII ст.
4. Культурно-мистецький процес України у XVIII ст., його особливості. Наука і література.
5. Граматика Мелетія Смотрицького. Словник Памви Беринди. Наукова та громадська діяльність Інокентія Гізеля, Данила Туптала, Стефана Яворського. Освіта в Україні у XVIII ст.
6. Архітектура й образотворче мистецтво другої половини XVIII ст.
7. Музичне життя України XVIII - XIX ст. Українське національно-культурне відродження кінця XVIII - 40-х рр. XIX ст.
8. Національні культурні організації і рухи в умовах реакційної урядової політики: діяльність "Руської трійці", Кирило-Мефодіївське товариство.
9. Розвиток української етнографії та фольклористики: Г.Калиновський, М.Максимович, І.Срезневський, О.Бодянський та ін. Історіографія. Освіта і наука в Україні у першій половині XIX ст.: створення гімназій, ліцеїв, відкриття університетів.
10. . Розвиток живопису у першій половині XIX ст.: В.Тропінін, В.Штернберг, Т.Шевченко. Розвиток графіки. Музика.

	<p>Українська драматургія і театр першої половини XIX ст. 11. Роль творчості Т.Шевченка у становленні української культури. Культурний процес II половини XIX ст. Розвиток науки в Україні другої половини XIX ст. Реформа освіти. Тема 13. Українська культура XX ст. 1. Політичне життя та культурний процес в Україні на початку XX ст. В 2. Відродження української культури в період національно-демократичної революції: освіта, вища школа, наука, література, театр, музика, преса, книгодрукування. 3. Образотворче мистецтво початку XX ст. Навчальні заклади для жінок. Музейна справа в Україні. 4. Меценати та колекціонери. Українізація. Національні меншини. Преса, книгодрукування. Література і театр на тлі нових національних та соціальних реалій. 5. Український мистецький авангард та його доля. Архітектура. Українська культура у 30-ті роки. 6. Культура України в роки війни. Культура повоєнного часу. Шістдесятники. 7. Українська культурна парадигма II половини XX ст. Культура в часи перебудови та становлення незалежності України. Тема 14. Національна культура в сучасній Україні. Єдність і взаємозалежність світової і національної культур. 1. Культура на початку XXI ст. Формування нової соціокультурної дійсності та її риси. 2. Національний характер, свідомість і самосвідомість як феномен культури. Національна культура в сучасній Україні. 3. Сучасна українська культура та її входження у світовий простір. 4. Проблеми української культури в контексті світового розвитку 5. Єдність і взаємозалежність світової та національної культур. 6. Культура української діаспори.</p>		
Міждисциплінарні зв'язки	«Історія України», «Основи правознавства», «Основи філософії та соціології», «Основи економічної теорії».		
Система оцінювання	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
	90-100	A	відмінно
	82-89	B	добре
	75-81	C	
	66-74	D	задовільно
	60-65	E	
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Інформаційне забезпечення	<p>Базова література</p>		

1. Буравченкова Світлана., Тюрменко Ірина., Коб Євгеній., Рудик Петро. Культурологія: теорія та історія культури. Харків : Центр учбової літератури, 2021. 368 с.
2. Гриценко Т.Б. Культурологія: навчальний посібник. Харків : Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
3. Донцов Дмитро. Культурологія. Вибрані праці. Харків : Фоліо, 2021. 608 с.
4. Левчук Лариса., Панченко Валентина., Шинкаренко Олена. Історія світової культури : навчальний посібник. Харків : Центр учбової літератури, 2021. 400 с.
5. Лозовий В.О. Українська культура. Харків: Право, 2021. 400 с.
6. Сабадаш Ю. С., Нікольченко Ю. М., Дабло Л.Г., Манякіна О.С. Культурологія. Курс лекцій. Київ : Ліра-К, 2021. 216 с.
7. Сандюк Л.О., Щубелка Н.В. Основи культурології: навчальний посібник. Харків : Центр учбової літератури, 2021. 400 с.
8. Піча В.М. , Петрушенко В.Л. , Пинда Л.А. Культурологія: навчальний посібник / за ред. В.М. Піча. Львів: Магнолія, 2022. 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна історична бібліотека України [Електронний ресурс]. Електрон. текст. Та граф. дані. [К.], Режим доступу: <http://nibu.kiev.ua/>.
2. Інформаційні ресурси Національної Парламентської бібліотеки України: основний сайт НПБУ (<http://nplu.org/>), сайт Електронної бібліотеки «Культура України» (<http://elib.nplu.org/>)